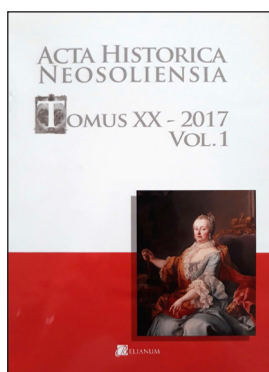

Acta historica Neosoliensia. Roč. 20, 2017, č. 1. 108 s. ISSN 1336-9148.

Dvadsať rokov je pre akékoľvek periodikum veľmi solídny vek. Osobitne to platí pre tie, ktoré sa usilujú pôsobiť v odbornej či vedeckej oblasti. Dve desaťročia svojej existencie naplnil aj časopis *Acta historica Neosoliensia*. I on však, podobne ako viaceré ďalšie slovenské historické periodiká, prekonal pomerne zložitú cestu od zborníka či ročenky, až k časopisu zaradenému do viacerých medzinárodných databáz.

Prvé číslo jubilejného dvadsiateho ročníka je v tomto prípade možno subtilnejšie, ako býva u tohto časopisu zvykom. Pri zachovaní tradičnej štruktúry periodika zaradili do neho dve vedecké a dve materiálové štúdie, anotácie a správy. V úvodnom texte *K majetkovým pomerom na Čabradskom panstve v neskorom stredoveku*, sa Pavol Maliniak pokúsil podrobne dokumentovať vývoj majetkovej základne jedného z hradných panstiev v oblasti Hontu. Napriek tomu, že najmä v prípade Horvátovcov či arcibiskupa Tomáša Bakócza išlo o rody či osobnosti s vplyvným postavením na panovníckom dvore i s dostatkom finančných zdrojov, vybudovanie aspoň relatívne uceleného

rozsiahlšieho panstva predstavovalo dlhodobý a komplikovaný proces. Navyše ho neustále ohrozovali záväzky vyplývajúce zo stredovekých právnych zvyklostí i rodinných dohôd.

V štúdiu *The Peasantry of Gemer County at the Time of the Socage Regulations*, sa Zita Horváth pokúsila predstaviť situáciu obyvateľov vidieckych oblastí na Gemi v období pred urbárskou reguláciou. Vychádzala pritom zo záznamov, ktoré s obyvateľmi jednotlivých obcí spísali členovia komisií. K zaujímavým zisteniam patrí napríklad skutočnosť, že pred spísaním urbára sa vzťahy medzi roľníkmi a panstvom riadili iba podľa starších nepísaných zvyklostí. Len výnimočne sa totiž objavujú informácie o písomných kontraktach či dohodách. V prameňoch absentujú zmienky o prípadných sťažnostiach poddaných. Ďalším pozoruhodným zistením autorky je to, že v sledovanom priestore Gemeru sa po zavedení urbára celkové zaťaženie poddanského obyvateľstva dokonca ešte mierne zvýšilo, i keď jednotlivé povinnosti a poplatky sa stali prehľadnejšie.

Barnabáš Guitmann sa v príspevku nazvanom *Leonard Stöckel a legenda o ľubietovských mučeníkoch*, usiluje zaujať na základe analýzy starších i novších, doteraz nie vždy dostatočne spracovaných, prameňov stanovisko k udalostiam, ktoré sa odohrali v 16. storočí v Ľubietovej. Napriek tomu, že mnohé z nejasností a rozporov vnášajú do opisu tejto udalosti ďalšie pochybnosti, podarilo sa mu niektoré z nich uspokojivo vyriešiť. Súčasne sa však objavilo množstvo ďalších otázok dokumentujúcich skutočnosť, aké zložitú je niekedy hľadanie odpovedí aj na základné otázky. Štúdia *Cestopisné záznamy belgického jezuitu F. X. de Felleru o stredoslovenskej banskej oblasti*, autorov Martiny Jasíkovej a Patrika Kuneca približuje materiál typický pre 18. a 19. storočie. Belgický jezuita vo svojich záznamoch zo 60. rokov 18. storočia zachytil rôznymi bádateľmi pomerne často sledovanú časť Slovenska, konkrétne stredoslovenské banské mestá. Po krátkom predstavení pôvodcu cestovných záznamov autori následne analyzovali a komentovali vybrané časti textov. I v tomto prípade sa potvrdilo aký dôležitý a bohatý zdroj rôznych informácií podobné záznamy predstavujú.

Z hľadiska odbornej verejnosti je dôležité, že obsahová pestrosť časopisu *Acta historica Neosoliensia* zostala i pri nižšom počte príspevkov zachovaná. Zostáva iba veriť, že aj do ďalších rokov si časopis udrží svoju už tradičnú kvalitu.

Patrik Derfiňák